

Załącznik do Uchwały nr1272/190/12
Zarządu Województwa Pomorskiego
z dnia 30 października 2012 r.

ZARZĄD
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Plan zarządzania Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020

Wykaz użytych skrótów

ARP	Agencja Rozwoju Pomorza S.A.
BIP	Biuletyn Informacji Publicznej
CEN	Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku
DEFS	Departament Europejskiego Funduszu Społecznego
DES	Departament Edukacji i Sportu
DIF	Departament Infrastruktury
DISI	Departament Społeczeństwa Informacyjnego i Informatyki
DK	Departament Kultury
DPR	Departament Programów Regionalnych
DPROW	Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich
DPW	Departament Promocji Województwa
DRG	Departament Rozwoju Gospodarczego
DROŚ	Departament Środowiska i Rolnictwa
DRRP	Departament Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego
DT	Departament Turystyki
DWZ	Departament Współpracy Zagranicznej
DZ	Departament Zdrowia
GDOŚ	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
KFT	Krajowe Forum Terytorialne
KPZK	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju
KT	Kontrakt terytorialny
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ODN	Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku
OOŚ	Ocena oddziaływania na środowisko
OSI	Obszary strategicznej interwencji
PKM	Pomorska Kolej Metropolitalna S.A.
PO KL	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
PODR	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Gdańsku
POŚ	Prognoza oddziaływania na środowisko
PPWIS	Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny
PSME	Pomorski System Monitoringu i Ewaluacji
PZPK	Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych w Słupsku
PZPW	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku
RFT / ROT	Regionalne Forum Terytorialne / Regionalne Obserwatorium Terytorialne
ROPS	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
RPO WP	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego
RPS	Regionalny Program Strategiczny
SKM	Szybka Kolej Miejska sp. z o.o.
SOOŚ	strategiczna ocena oddziaływania na środowisko
SRK	Strategia Rozwoju Kraju 2020
SRWP	Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020
SWP	Samorząd Województwa Pomorskiego
UE	Unia Europejska
UMWP	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
WBPP	Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego w Słupsku
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku
WPF	Wieloletnia Prognoza Finansowa
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy w Gdańsku
ZDW	Zarząd Dróg Wojewódzkich
ZMiUW	Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych Województwa Pomorskiego
ZPT	Zintegrowane Porozumienie Terytorialne
ZWP	Zarząd Województwa Pomorskiego

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	3
II. PROCES REALIZACJI SRWP	4
III. STRUKTURA RPS	10
IV. POMORSKI SYSTEM MONITORINGU I EWALUACJI	17
ZAŁĄCZNIK	19

I. WPROWADZENIE

Niniejszy dokument ma na celu uporządkowanie prac nad systemem realizacji SRWP uchwalonej przez Sejmik Województwa Pomorskiego w dniu 24 września 2012 r. (uchwała nr 458/XXII/12). Przedstawia on w szczególności:

- a) podmioty zaangażowane w realizację SRWP oraz ich zadania;
- b) sposób organizacji i ramowy harmonogram prac nad RPS;
- c) wymagania i strukturę RPS;
- d) oczekiwania w odniesieniu do konsultacji społecznych projektu RPS;
- e) wymogi dotyczące systemu realizacji, w tym monitorowania i oceny RPS.

Prace nad RPS będą ściśle powiązane z programowaniem UE na lata 2014-2020, w tym zwłaszcza z opracowaniem RPO WP oraz KT. Będą też one współzależne z przygotowywanym Raportem o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa i z aktualizacją PZPW, która ma na celu dostosowanie go do zapisów SRWP i KPZK.

Konsekwencją przesądzeń zawartych w niniejszym *Planie* będzie wprowadzenie niezbędnych zmian organizacyjnych w UMWP, mających na celu uporządkowanie systemu realizacji SRWP.

II. PROCES REALIZACJI SRWP

1. Powiązanie z programowaniem UE w latach 2014-2020

System realizacji SRWP, w tym zwłaszcza opracowanie i wdrażanie RPS będzie zintegrowane z opracowaniem RPO WP i krajowych programów operacyjnych na lata 2014-2020.

Opracowanie projektu RPO WP będzie przebiegać równoległe do procesu przygotowania RPS, przy czym kształt i zawartość RPO WP będą zdeterminowane treścią RPS. Pozwoli to na poprawę koordynacji podejmowanych działań i zachowanie komplementarności realizowanych przedsięwzięć, przyczyniając się do zwiększenia efektywności i skuteczności wydatkowania środków publicznych.

Szczegółowe przesądzenia w zakresie organizacji przygotowania RPO WP na lata 2014-2020 na poziomie UMWP, w tym powiązania z systemem realizacji SRWP, zostaną określone w zarządzeniu Marszałka Województwa lub uchwale ZWP.

2. Podmioty zaangażowane w realizację SRWP

2.1. Koordynator Strategii – Dyrektor DRRP

Zakres odpowiedzialności:

- a) organizacja systemu realizacji SRWP, w tym zapewnienie spójności wdrażania RPS;
- b) zapewnienie funkcjonowania PSME;
- c) raportowanie stanu i przygotowanie okresowych ocen realizacji SRWP;
- d) określenie zasad wyznaczania i koordynacji wsparcia adresowanego do OSI;
- e) określenie zasad identyfikacji przedsięwzięć strategicznych w ramach RPS;
- f) określenie zasad identyfikacji przedsięwzięć proponowanych do ujęcia w KT;
- g) określenie tematycznego i przestrzennego zakresu ZPT oraz koncepcji ich negocjacji;
- h) określanie innych niż wskazane w pkt. d-g standardów przygotowania i realizacji SRWP i RPS;
- i) organizacja oceny ex-ante i SOOŚ dla projektów RPS;
- j) opiniowanie projektów RPS pod względem ich zgodności z SRWP;
- k) ocena funkcjonowania RPS pod kątem realizacji celów SRWP;
- l) przygotowanie stanowisk SWP w negocjacjach KT i ZPT;
- m) bieżąca współpraca z Kierownikami RPS w ww. kwestiach w ramach Zespołu Sterującego RPS.

Koordynator Strategii jest we wszystkich swych działaniach wspierany przez Dyrektora WBPP.

2.2. Kierownik RPS – Dyrektor / Zastępca Dyrektora departamentu wiodącego w UWMP

Zakres odpowiedzialności:

- a) przygotowanie projektu RPS;
- b) udział w ocenie ex-ante i SOOŚ dla RPS;

- c) organizacja konsultacji społecznych projektu RPS;
- d) identyfikacja przedsięwzięć strategicznych w ramach RPS;
- e) identyfikacja przedsięwzięć proponowanych do ujęcia w KT;
- f) realizacja RPS, w tym raportowanie stanu i przedstawianie oceny ich realizacji;
- g) dostarczanie niezbędnych informacji na potrzeby PSME;
- h) bieżąca współpraca z Koordynatorem Strategii, Kierownikami RPS i partnerami kluczowymi.

2.3. Jednostki współpracujące

Zakres odpowiedzialności:

- a) udział w opracowaniu projektu RPS, w tym w pracach Zespołu Roboczego (o którym niżej), konsultacjach społecznych, ocenie ex-ante i SOOŚ;
- b) udział w identyfikacji przedsięwzięć strategicznych oraz potencjalnych przedsięwzięć proponowanych do objęcia kontraktem terytorialnym;
- c) udział w realizacji RPS, w tym monitorowaniu i ocenie postępów wdrażania;

Tabela 1. Departamenty wiodące (Kierownicy) i współpracujące w realizacji RPS na poziomie SWP

RPS	Departament wiodący	Jednostki współpracujące	Cel operacyjny SRWP
rozwoju gospodarczego	DRG	ARP, DES, DISI, DPW, DWZ	1.1. Wysoka efektywność przedsiębiorstw
			1.2. Konkurencyjne szkolnictwo wyższe
atrakcyjności turystycznej i kulturalnej	DT	ARP, DIF, DK, DROŚ, DWZ	1.3. Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna
aktywności zawodowej i społecznej	DES	CEN, DRG, DK, DZ, ODN, ROPS, WUP	2.1. Wysoki poziom zatrudnienia
			2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego
			2.3. Efektywny system edukacji
ochrony zdrowia	DZ	DES, DISI, ROPS	2.4. Lepszy dostęp do usług zdrowotnych
transportu	DIF	DRG, DROŚ, DT, PKM, SKM, ZDW	3.1. Sprawny system transportowy
energetyki i środowiska	DROŚ	DRG, PODR, PZPK, WFOŚiGW, ZMiUW	3.2. Bezpieczeństwo i efektywność energetyczna
			3.3. Dobry stan środowiska

W przygotowanie każdego RPS zaangażowane będą również DPR, DEFS i DPROW (w związku z koniecznością zapewnienia koordynacji RPS z systemem funduszy UE w latach 2014+), a także DF i DO.

Szczegółowe ustalenia dotyczące zakresu zadań, odpowiedzialności oraz trybu prac osób wskazanych w punktach 2.1-2.3 zostaną określone zarządzeniem Marszałka Województwa.

2.4. Kluczowi partnerzy

Realizacja SRWP dla swej skuteczności wymaga uspołecznienia na każdym etapie. Oznacza to, że w opracowanie i realizację RPS powinni być zaangażowani przedstawiciele kluczowych partnerów SWP. Poniżej przedstawiono otwarty katalog partnerów kluczowych dla realizacji RPS wymienionych w SRWP.

Tabela 2. Partnerzy kluczowi dla realizacji RPS

RPS	Partnerzy kluczowi dla realizacji RPS
rozwaju gospodarczego	izby gospodarcze i organizacje przedsiębiorców, jednostki samorządu terytorialnego, instytucje otoczenia biznesu, inicjatywy klastrowe organizacje pozarządowe, podmioty zajmujące się obsługą inwestorów i promocją gospodarczą, przedsiębiorcy, uczelnie i jednostki sfery B+R
atrakcyjności turystycznej i kulturalnej	izby gospodarcze i organizacje przedsiębiorców, instytucje kultury, jednostki samorządu terytorialnego, Narodowy Instytut Dziedzictwa, Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, Wojewódzki Konserwator Zabytków, organizacje pozarządowe, organizacje turystyczne, przedsiębiorcy, w tym operatorzy turystyczni
aktywności zawodowej i społecznej	instytucje edukacyjne (w tym uczelnie), instytucje kultury, instytucje otoczenia biznesu, instytucje oświatowe (w tym kuratorium oświaty i okręgowa komisja egzaminacyjna), instytucje pomocy i integracji społecznej, instytucje rynku pracy, izby gospodarcze i organizacje przedsiębiorców, jednostki samorządu terytorialnego, lokalne grupy działania, lokalne grupy rybackie, organizacje pozarządowe i podmioty wykonujące działalność pożytku publicznego, podmioty ekonomii społecznej, przedsiębiorcy
ochrony zdrowia	jednostki samorządu terytorialnego, Narodowy Fundusz Zdrowia, podmioty wykonujące działalność leczniczą, organizacje pozarządowe, uczelnie
transportu	jednostki samorządu terytorialnego i ich związki (komunalne), operatorzy transportu zbiorowego i przewoźnicy, organizacje pozarządowe, zarządcy dróg i infrastruktury kolejowej, zarządcy portów morskich (w tym administracja morską) i portów lotniczych
energetyki i środowiska	instytucje edukacyjne, jednostki samorządu terytorialnego i inne dysponenty obiektów użyteczności publicznej, jednostki sfery B+R, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, regionalne dyrekcje Lasów Państwowych, regionalne zarządy gospodarki wodnej, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku, urzędy morskie, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku

Do prac nad przygotowaniem RPS zaproszeni zostaną Radni Województwa Pomorskiego (np. poprzez poszczególne komisje Sejmiku) oraz pomorscy parlamentarzyści.

3. Organizacja pracy nad RPS

3.1. Zespoły Robocze (ZR)

Dla każdego RPS zostanie powołany ZR, w którego skład wejdą przedstawiciele jednostek wymienionych w pkt. 2.1-2.3. Do ZR zaproszeni zostaną przedstawiciele partnerów kluczowych (2.4), Radnych Województwa oraz Subregionalnych Zespołów Roboczych powołanych na etapie przygotowania SRWP. ZR mogą współpracować z ekspertami zewnętrznymi.

Głównym zadaniem ZR będzie przygotowanie projektu RPS, w tym:

- a) zebranie informacji niezbędnych do diagnozy sytuacji w obszarze tematycznym objętym RPS;
- b) określenie celu głównego, celów szczegółowych i priorytetów RPS;
- c) opiniowanie kolejnych wersji projektu RPS;
- d) udział w warsztatach, spotkaniach, debatach, seminariach tematycznych i innych wydarzeniach związanych z opracowaniem projektu RPS;
- e) organizacja i udział w procesie konsultacji społecznych projektu RPS;
- f) udział w ocenie ex-ante oraz strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko projektu RPS;
- g) wykonywanie innych zadań związanych z opracowaniem RPS określonych przez Kierownika.

Do udziału w ZR zaprasza Marszałek Województwa, który w zarządzeniu określi zasady jego pracy i skład po stronie UMWP. Każdemu ZR przewodniczy Kierownik RPS, który określa szczegółowe zadania, uwzględniając ramowy harmonogram określony w pkt. 7 poniżej.

3.2. Grupy Redakcyjne (GR)

Zadaniem GR będzie opracowanie kolejnych projektów RPS. Przewodniczą im Kierownicy RPS, którzy także określą skład GR.

3.3. Zespół Sterujący RPS (ZS)

Zadaniem ZS będzie zapewnienie spójności i komplementarności przygotowania oraz realizacji wszystkich RPS. W jego skład wejdą Koordynator Strategii (przewodniczący), Kierownicy RPS oraz Dyrektorzy DPR, DEFS, DPROW, DF i DO. ZS dokona m.in. przeglądu obowiązujących dokumentów strategicznych i programowych na poziomie SWP (patrz Załącznik).

4. Konsultacje społeczne RPS

Podstawą prawną konsultacji społecznych jest *Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*, gdzie określono niezbędne minimum konsultacji społecznych, w tym czas ich trwania oraz sposób przygotowania stosownego sprawozdania (raportu). W oparciu o ww. podstawę prawną i dobre praktyki wypracowane w trakcie przygotowania SRWP, konsultacje poszczególnych RPS powinny być prowadzone z poszanowaniem następujących zasad:

- a) *reprezentatywność i równość* – wszyscy chętni (nie tylko partnerzy instytucjonalni, ale również pojedynczy obywatele) mogą brać udział w konsultacjach na równych prawach;
- b) *legalność* – strony procesu przygotowania RPS, a w szczególności administracja publiczna, przestrzegają reguł prawnych w zakresie konsultacji;
- c) *rzetelność* – przedstawione opinie są przygotowane rzetelnie i starannie, odzwierciedlają poglądy środowisk reprezentowanych przez partnerów społecznych;

- d) *przejrzystość i otwartość* – podstawową regułą konsultacji jest ich jawność, dotycząca zarówno celu konsultacji, jak też jej uczestników, zasad, procedur i efektu końcowego;
- e) *dokumentowanie* – poszczególne działania, poglądy, spotkania mające miejsce podczas konsultacji są dokumentowane;
- f) *ciągłość i sprzężenie zwrotne* – proces konsultacji ma charakter ciągły, planowy i zmierza do osiągnięcia zadeklarowanego celu, nie jest organizowany *ad hoc*. Uczestnicy konsultacji mają prawo spodziewać się publicznej reakcji na zgłaszane opinie, zarówno w trakcie debaty, jak i w czasie jej podsumowania.

W konsultacjach projektów każdego z RPS stosowane będą m.in. następujące formy i narzędzia:

- a) umieszczenie w prasie o zasięgu regionalnym ogłoszenia informującego o przystąpieniu do konsultacji społecznych danego RPS i możliwości/formach zgłoszenia uwag;
- b) otwarte konferencje/debaty o profilu dostosowanym do zakresu danego projektu RPS; przewiduje się co najmniej 2 debaty (inaugurująca i podsumowująca);
- c) przeprowadzenie konsultacji z gremiami regionalnymi (m.in. Pomorska Rada Działalności Pożytku Publicznego, Pomorska Rada Przedsiębiorczości, Rada Metropolitalna Zatoki Gdańskiej, Wojewódzka Komisja Dialogu Społecznego, Wojewódzka Komisja Urbanistyczno-Architektoniczna, Wojewódzka Rada Zatrudnienia, Wojewódzka Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych);
- d) ewentualne konsultacje z sąsiednimi regionami (np. dla problemów granicznych);
- e) utworzenie dedykowanego adresu e-mail i pod-stron internetowych dedykowanych każdemu RPS na stronie www.strategia2020.pomorskie.eu, na których zawarte będą m.in.: informacja o rozpoczęciu konsultacji społecznych danego RPS i formularz konsultacyjny, a także dokumenty i materiały związane z procesem przygotowawczym RPS;
- f) informowanie przedstawicieli mediów nt. prac nad RPS.

Proces konsultacji społecznych będzie podsumowany w raporcie zawierającym m.in. sposób odniesienia się do zgłoszonych uwag. Za przygotowanie tego raportu odpowiada Kierownik RPS

5. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko (SOOŚ)

Przygotowanie RPS w zakresie: rozwoju gospodarczego, atrakcyjności turystycznej i kulturalnej, transportu oraz środowiska i energetyki będzie podlegało obowiązkowi wynikającemu z ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, w tym podaniu do publicznej wiadomości oraz strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.

W przypadku RPS w zakresie aktywności zawodowej i społecznej oraz ochrony zdrowia, na etapie formułowania ostatecznych zapisów wskazane będzie uzyskanie przez Kierownika RPS pisemnej informacji od RDOŚ, PPWIS oraz dyrektorów urzędów morskich w Gdyni i Słupsku stwierdzającej konieczność przeprowadzenia SOOŚ.

Decyzje w zakresie przeprowadzenia SOOŚ dla każdego RPS podejmie Zarząd Województwa na podstawie rekomendacji Kierowników RPS.

Ocenę oddziaływania na środowisko dla każdego RPS opracuje WBPP.

Procedura SOOŚ dla RPS zostanie zaproponowana przez Koordynatora Strategii.

6. Ocena ex-ante

Zgodnie z art. 15 ust. 6 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r. dla każdego RPS przed jego przyjęciem przygotowany będzie raport zawierający ocenę uprzednią (ex-ante) skuteczności i efektywności realizacji programu. Raport ten będzie następnie, zgodnie z ww. ustawą, przekazany do wiadomości Sejmikowi Województwa wraz z projektem programu.

Wyłoniony będzie jeden wykonawca ocen ex-ante dla wszystkich RPS, który zastosuje jednolitą metodologię badawczą. Ocena ex-ante dotyczyć będzie przede wszystkim trafności i poprawności opracowanej diagnozy, wskazanych celów, zaproponowanych wskaźników i przyjętego systemu realizacji, a także spójności wewnętrznej projektu RPS, jak również ich spójności zewnętrznej z kluczowymi dokumentami europejskimi, krajowymi i regionalnymi.

Proces wyboru wykonawcy ocen ex-ante przeprowadzi Koordynator Strategii w I kwartale 2013 r.

7. Ramowy harmonogram prac nad RPS

Tabela 3. Ramowy harmonogram prac nad RPS

Etap	Termin realizacji
Opracowanie wstępnego projektu RPS, w tym:	marzec 2013
- części diagnostycznej	styczeń 2013
- części projekcyjnej	luty 2013
- części realizacyjnej	marzec 2013
Ocena ex-ante /strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	marzec – czerwiec 2013
Konsultacje społeczne	marzec – czerwiec 2013
Ostateczny projekt RPS	lipiec 2013

III. STRUKTURA RPS

Podstawę dla określenia struktury RPS stanowią zapisy art. 17 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Zgodnie z nimi, RPS będzie zawierał co najmniej:

- a) diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w odniesieniu do zakresu tematycznego;
- b) wyniki oceny ex-ante;
- c) cel główny i cele szczegółowe w nawiązaniu do właściwych celów operacyjnych SRWP wraz z określonymi wskaźnikami;
- d) priorytety i kierunki interwencji w zakresie terytorialnym, w tym w odniesieniu do obszarów strategicznej interwencji określonych w SRWP dla poszczególnych celów operacyjnych;
- e) opis sposobu monitorowania i oceny stopnia osiągnięcia celu głównego, celów szczegółowych i priorytetów na podstawie PSME;
- f) plan finansowy, w tym: źródła finansowania realizacji RPS, kwotę środków przeznaczoną na realizację RPS i jej podział pomiędzy priorytety, informację o wysokości współfinansowania na poziomie programu i priorytetów;
- g) podstawowe założenia systemu realizacji RPS.

W przypadku, gdy dziedzina stanowiąca przedmiot RPS jest objęta przepisami odrębnych ustaw i/lub rozporządzeń sektorowych, które określają strukturę programów w tej dziedzinie, RPS powinien uwzględniać wymogi tych regulacji.

RPS nie powinien przekraczać 50 stron tekstu (wraz z załącznikami).

1. Wprowadzenie

1.1. Przesłanki opracowania RPS

Należy przedstawić m.in. formalne uwarunkowania prowadzonych prac. Podstawę prawną do opracowania RPS stanowią przede wszystkim:

- a) uchwała Sejmiku Województwa Pomorskiego nr 458/XXII/2012 z dnia 24 września 2012 r.;
- b) art. 15 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
- c) art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa;
- d) przepisy określone w ustawach szczegółowych (tzw. „branżowych”).

1.2. Rola RPS

Należy opisać znaczenie i miejsce RPS w programowaniu i realizacji polityki rozwoju prowadzonej przez SWP (zaleca się formę graficzną).

1.3. Zakres tematyczny i zasady realizacji RPS

RPS będą realizować jeden lub więcej celów operacyjnych SRWP, precyzując, selekcyjując oraz hierarchizując działania rozwojowe służące osiągnięciu tych celów. Przedstawienie tematycznego zakresu danego RPS nastąpi przez wskazanie celów i kierunków działań SRWP odpowiadających jego zakresowi tematycznemu.

RPS mogą pełnić podwójną funkcję, tj. prezentować zarówno politykę rozwoju w ramach poszczególnych dziedzin tematycznych (zgodnie z zakresem wynikającym z SRWP), jak również zawierać, w stosownych przypadkach, listy przedsięwzięć, w tym wynikających ze zobowiązań SWP zapisanych w SRWP.

W celu wdrożenia zasady zintegrowanego podejścia do rozwoju w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym, RPS określać będzie zróżnicowaną terytorialnie politykę rozwoju województwa w obszarze tematycznym objętym tym RPS.

2. Część diagnostyczna

W tej części przedstawiona będzie ocena sytuacji (procesy i problemy strukturalne wraz z oceną ich przyczyn) oraz analiza strategiczna, które posłużą do wskazania głównych wyzwań w obszarze tematycznym objętym RPS w perspektywie roku 2020. Wyzwania te będą stanowić podstawę do sformułowania celów RPS, a następnie priorytetów, konkretnych działań i przedsięwzięć służących ich realizacji.

Objętość części diagnostycznej nie powinna przekroczyć 20% treści dokumentu.

2.1. Wnioski z analizy sytuacji w obszarze tematycznym objętym RPS

Przedstawiony zostanie tzw. stan wyjściowy w danym obszarze tematycznym, w tym kluczowe potencjały oraz najważniejsze bariery i problemy wymagające rozwiązania do roku 2020. Najważniejsze z nich będą zaprezentowane w formie wyzwań.

Punkt wyjścia do opracowania analizy sytuacji w obszarze objętym danym RPS stanowić będą odpowiednie fragmenty (akapity) z *Wniosków z analizy sytuacji społeczno-gospodarczej województwa pomorskiego* zawarte w SRWP. Zastosowanie zostaną też porównania do sytuacji i rozwiązań w innych regionach, w kraju, czy też w UE (benchmarking).

Analiza powinna uwzględniać wymiar terytorialny poprzez uwzględnienie takich elementów, jak określenie zróżnicowań w województwie w zakresie tematycznym danego RPS, a także ocena potencjalów rozwojowych i obszarów problemowych w ujęciu terytorialnym – stosownie do stanu faktycznego i prognozowanego oraz z uwzględnieniem PZPW i obszarów funkcjonalnych określonych w KPZK.

2.2. Analiza strategiczna

Jest to zasadniczy element części diagnostycznej. Minimum w tym zakresie stanowi analiza SWOT.

3. Część projekcyjna

Część projekcyjna RPS będzie wyrazem kluczowych decyzji dotyczących ukierunkowania interwencji publicznej w regionie wraz ze wskazaniem oczekiwanych efektów tej interwencji. Powinna ona w sposób jednoznaczny być powiązana z częścią diagnostyczną.

3.1. Cel główny i cele szczegółowe

Cele RPS będą ściśle osadzone w obszarze tematycznym RPS i powiązane z zapisami SRWP (w szczególnych przypadkach będą tożsame z celami operacyjnymi SRWP). Podstawę ich identyfikacji będą stanowić wyniki diagnozy.

Cel główny, wynikający z SRWP, będzie stanowił punkt wyjścia dla formułowania celów szczegółowych, a następnie priorytetów oraz zdefiniowanych w ich ramach działań i konkretnych przedsięwzięć, które zostaną zrealizowane w ramach RPS.

Cele szczegółowe będą obrazować obszary działań prowadzące do osiągnięcia celu głównego RPS. Będą one stanowić podstawę operacjonalizacji interwencji publicznej planowanej w RPS, łącząc się bezpośrednio z wyznaczeniem priorytetów.

Cele będą sformułowane w sposób jednoznaczny, obrazując pożądany stan docelowy, który zamierza się osiągnąć dzięki realizacji RPS. Będą one mierzalne, osiągalne w perspektywie 2020 r. i akceptowalne przez interesariuszy.

Każdy cel będzie opisany ograniczoną liczbą wskaźników, dla których zostaną określone wartości bazowe i docelowe (2020), częstotliwość pomiaru i źródła pozyskiwania danych, przy czym:

- a) wskaźniki celu głównego będą ściśle powiązane (a w szczególnych przypadkach tożsame ze wskaźnikami) z SRWP i będą mieć co do zasady charakter wskaźników oddziaływania (kontekstowych) wykorzystujących ogólnodostępne źródła, w tym statystykę publiczną;
- b) wskaźniki celów szczegółowych będą prezentować wyłącznie efekty realizacji RPS, zachowując w spójność ze wskaźnikami określonymi w SRWP; będą one obrazować tylko interwencje podejmowaną w ramach RPS, wykorzystując źródła spoza statystyki publicznej.

3.2. Priorytety i działania

Priorytety będą bezpośrednio powiązane z celami szczegółowymi, wskazując główny obszar interwencji. Będą one spójne z treścią SRWP. W zależności od specyfiki i zakresu RPS priorytet (działanie) może przyjąć jedną z poniższych formuł:

- tożsame z kierunkiem działania lub grupą kierunków działań zawartych w SRWP;
- tożsame z rodzajem zobowiązania SWP określonym w SRWP;
- nawiązujący do oczekiwanych efektów (lub ich grupy) określonych w SRWP.

Każdy z priorytetów będzie sformułowany w taki sposób, aby było jasne, jak przyczynia się on do realizacji celów zdefiniowanych w RPS, a także celów oraz oczekiwanych efektów określonych w SRWP. Opis priorytetów powinien zawierać:

a) Zakres interwencji (obszar interwencji, działania i/lub przedsięwzięcia),

Będzie on określany w procesie składającym się z kilku etapów:

- wyodrębnienie w części diagnostycznej procesów i problemów strukturalnych;
- ocena przyczyn ww. procesów i problemów w celu określenia katalogu obszarów tematycznych, w których zachodzi potrzeba interwencji;
- ocena podatności ww. obszarów tematycznych na interwencję publiczną (ocena realnego wpływu interwencji na zmianę skali występowania procesów i problemów strukturalnych);
- określenie narzędzi interwencji pozostających w gestii SWP lub jego partnerów w regionie lub też możliwych do uruchomienia we współdziałaniu z innymi podmiotami;
- stworzenie finalnego katalogu tematycznych obszarów interwencji na podstawie realnych możliwości ww. narzędzi.

Obszar interwencji będzie wskazywać jednoznacznie dziedzinę, w której podjęta zostanie interwencja zapewniająca osiągnięcie celów RPS. Interwencja w ramach RPS nie będzie uwzględniać problemów, których rozwiązanie wymaga bieżących, rutynowych działań, a także problemów, które mają charakter czysto lokalny (ich rozwiązywanie nie przekracza możliwości podmiotów działających w ramach wykonywania swoich statutowych zadań).

Wskazanie działań realizowanych w ramach priorytetu i służących jego realizacji będzie szczegółowo odzwierciedlać wybór dotyczący ukierunkowania interwencji. Opis działań będzie wskazywać rodzaje przedsięwzięć bądź typy projektów lub przedsięwzięcia strategiczne w postaci imiennie wpisanych do RPS projektów lub mini-programów (wyodrębnionych tematycznie grup projektów lub zadań o podobnym charakterze). Zasady identyfikacji przedsięwzięć strategicznych w ramach RPS zostaną określone przez Koordynatora Strategii.

Działania lub przedsięwzięcia strategiczne będą identyfikowane w RPS także pod kątem ich ewentualnej realizacji wspólnie ze stroną rządową w ramach KT. Będzie to istotne zwłaszcza w przypadku przedsięwzięć przekraczających możliwości (także finansowe) w regionie.

b) Kryteria strategiczne

Będą stanowić podstawę selekcji przedsięwzięć realizowanych w ramach RPS. Z wyjątkiem zobowiązań SWP zawartych w SRWP, ocenie z ich zastosowaniem podlegać będą wszystkie przedsięwzięcia, również te, które zostaną wskazane imiennie w RPS. Część z nich będzie wspólna dla wszystkich RPS (chodzi zwłaszcza o te kryteria, na które mogą zostać przełożone niektóre zasady określone w SRWP). Będą mieć one charakter wyłączający lub preferujący.

c) Obszary Strategicznej Interwencji (OSI)

Będą podstawowym narzędziem koncentracji działań realizowanych w ramach RPS, nadając im orientację przestrzenną, wskazując na dominujące wyzwania rozwojowe różnych obszarów oraz przyporządkowując im adekwatne narzędzia interwencji publicznej.

OSI są to obszary wyróżniające się specyficznym zestawem cech społecznych, gospodarczych lub środowiskowych, które decydują o występowaniu na ich terenie strukturalnych barier rozwoju lub trwałych i możliwych do aktywowania potencjałów rozwojowych, wobec których powinna być adresowana adekwatna tematycznie interwencja publiczna. Koncepcja OSI opiera się na powiązaniu ze sobą trzech podstawowych elementów:

- występowanie określonych barier lub potencjałów rozwojowych;
- ich lokalizacja w przestrzeni;
- ich podatność na określone formy (typy) interwencji publicznej.

Punkt wyjścia do opracowania OSI stanowią zapisy SRWP. RPS będą jednak precyzyjniej wskazywać OSI dla konkretnych priorytetów (działań), określając jednocześnie status delimitowanych obszarów, tj. oznaczenie ich jako obszary wyłączone lub preferowane.

Proces wyznaczania OSI odbędzie się w ścisłym powiązaniu z procesem definiowania tematycznego zakresu interwencji RPS. Zasady wyznaczania i koordynacji wsparcia adresowanego do OSI (i ich wstępny zarys) zostaną określone przez Koordynatora Strategii.

d) Kluczowi partnerzy

Są to najważniejsze podmioty, od zaangażowania których zależy skuteczna realizacja danego priorytetu (RPS). W ich gronie uwzględnieni będą także partnerzy prywatni ze wskazaniem potencjalnych obszarów współinwestowania i konkretnych przedsięwzięć z ich udziałem.

e) Źródła finansowania i instrumenty realizacyjne

Ich potencjał, różnorodność form, kierunków pochodzenia (np. krajowe i zagraniczne) oraz prawdopodobieństwo pozyskania będą uzależnione od kształtu działań i przedsięwzięć zidentyfikowanych w ramach poszczególnych priorytetów RPS. Ich jednoznaczna identyfikacja będzie kluczowa dla skuteczności systemu realizacji każdego z RPS.

f) Wskaźniki monitorowania

Będą dobrane tak, aby trafnie odzwierciedlać charakter priorytetu i realizowanych w jego ramach działań, a także – aby umożliwić późniejszą ocenę skutków interwencji. Będą one mieć charakter wskaźników produktu i rezultatu, a ich liczba zostanie ograniczona. Zachowana będzie ich spójność ze wskaźnikami dla celów szczegółowych (tzn. produkty i rezultaty osiągnięte w ramach priorytetów będą składać się na efekt określony na poziomie danego celu szczegółowego RPS).

Dla wszystkich wskaźników określona będzie częstotliwość pomiaru, wartości pośrednie (dla podokresów realizacji RPS) oraz wartość docelowa wraz ze źródłem pochodzenia danych. Umożliwi to ocenę realnego postępu realizacji RPS oraz SRWP.

4. Realizacja zobowiązań SWP zapisanych w SRWP

RPS określą sposoby i mechanizmy realizacji zobowiązań SWP zawartych w SRWP i objętych obszarem danego RPS. Będą one zależne od charakteru zobowiązań, przyjmując formułę:

- a) odrębnego priorytetu lub działania (np. w przypadku zobowiązań systemowych);
- b) przedsięwzięcia strategicznego;
- c) odrębnego rozdziału nt. zobowiązań SWP wskazującego działania na rzecz ich realizacji.

Niezależnie od przyjętej formuły, w RPS konieczne jest zdefiniowanie sposobu realizacji danego zobowiązania SWP wraz z określeniem harmonogramu niezbędnych działań i kryteriów uznania tego zobowiązania za zrealizowane.

5. Oczekiwania wobec rządu i kontrakt terytorialny (KT)

Podstawą negocjacji KT będą dla SWP oczekiwania wobec rządu sformułowane w SRWP. RPS powinny określić działania, które należy podjąć na rzecz realizacji tych oczekiwań w zakresie każdego z celów operacyjnych SRWP objętych zakresem danego RPS.

W ten sposób RPS zidentyfikują także przedsięwzięcia możliwe do objęcia KT. Stanie się on ważnym narzędziem koordynacji przedsięwzięć uzgodnionych między rządem a SWP, których realizacja jest kluczowa ze względu na strategiczne cele rozwojowe obu ww. stron.

Przedsięwzięcia w ramach KT mogą być wspólne (realizowane i finansowane razem) lub komplementarne (realizowane i finansowane oddzielnie, ale warunkujące lub uzupełniające się). Mogą one przyjąć formę dużych projektów (np. transportowych), grupy projektów powiązanych ze sobą (np. w zakresie gospodarki wodno-ściekowej dla pojezierza), działań w ramach RPS lub też programu w rozumieniu ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

KT będzie też istotnym elementem koordynacji funduszy UE w latach 2014-2020. Posłuży on m.in. uzgodnieniu zakresu interwencji krajowych programów operacyjnych w regionie.

Zasady identyfikacji wynikających z RPS przedsięwzięć proponowanych do ujęcia w KT (w tym zasady ich oceny) zostaną określone przez Koordynatora Strategii.

6. Plan finansowy oraz narzędzia realizacji RPS

Realizacja SRWP, w tym wdrażanie RPS będą powiązane z planowaniem i realizacją budżetu województwa i WPF. W RPS nastąpi oszacowanie popytu na środki finansowe wynikające ze zdiagnozowanych potrzeb, postawionych celów oraz wybranych instrumentów realizacyjnych.

Plan finansowy RPS będzie tworzony przy założeniu, że istotnym elementem systemu ich finansowania będzie RPO WP, środki własne SWP i kluczowych partnerów, a także KT oraz związana z nim interwencja rządu w ramach polityki regionalnej i innych polityk publicznych o znaczącym oddziaływaniu terytorialnym.

Plan finansowy RPS będzie opisywać:

- a) główne źródła finansowania, w tym typy instrumentów i narzędzi realizacji (np. RPO WP, programy krajowe – w tym współfinansowane ze środków UE na lata 2014-2020, programy ramowe UE, programy ministrów właściwych, programy priorytetowe NFOŚiGW, itp.);
- b) szacunkowe strumienie finansowe z ww. źródeł możliwe do zmobilizowania na rzecz realizacji RPS wraz z założeniami ich podziału na priorytety i instrumenty realizacyjne w horyzoncie czasowym 2020 r.

Określenie źródeł finansowania i instrumentarium realizacyjnego będzie poprzedzone:

- a) przeglądem i weryfikacją dostępnych obecnie i przewidywanych w przyszłości narzędzi realizacyjnych dostępnych na szczeblach innych niż regionalny (krajowy, unijny);
- b) weryfikacją racjonalności planowanych działań na podstawie realnych możliwości realizacji w oparciu o konkretne instrumenty wdrożeniowe.

7. System realizacji

Będzie cechował się elastycznością umożliwiającą dostosowanie do potrzeb i zmieniających się warunków. Jego opis skoncentruje się na przedstawieniu:

- a) struktury wdrażania RPS (m.in. kompetencje i zakres odpowiedzialności Kierownika RPS oraz jednostek współpracujących, a także relacje między nimi);
- b) precyzyjnych (rozwinętych względem zapisów w SRWP) ról SWP w realizacji RPS (realizator i współfinansujący projekty regionalne, koordynator i lider szerszych działań rozwojowych lub też inspirator i wspierający istotne dla regionu przedsięwzięcia rozwojowe);
- c) kluczowych dla sukcesu realizacji RPS partnerów (m.in. określenie zasad ich współpracy z Kierownikiem RPS);
- d) systemu monitorowania i ewaluacji RPS (m.in. opis podmiotów zaangażowanych, ich zadań i zakresu odpowiedzialności, a także sposobu i częstotliwości raportowania).
- e) precyzyjnie określonych (rozwinętych względem zapisów w SRWP) kierunków, zasad i narzędzi współpracy z innymi regionami, w tym konkretnych przedsięwzięć rozwojowych do realizacji we współpracy z innymi regionami (głównie sąsiednimi).
- f) zasad i narzędzi koordynacji z pozostałymi RPS;
- g) zasad i warunków wykorzystania ZPT.

ZPT zostały przewidziane w SRWP i mogą być narzędziem realizacji kilku RPS. Uzgodnienie ich zakresu odbywać się będzie w procedurze negocjacji między SWP a zainteresowanymi partnerami regionalnymi. Ustalenia SRWP i RPS będą punktem wyjścia dla stanowiska negocjacyjnego SWP. Zakres tematyczny i przestrzenny ZPT oraz koncepcja ich negocjacji zostaną określone przez Koordynatora Strategii.

IV. POMORSKI SYSTEM MONITORINGU I EWALUACJI (PSME)

1. Cele i konstrukcja

Celem PSME będzie efektywne wsparcie procesu decyzyjnego związanego z planowaniem i wykorzystaniem zasobów (głównie finansowych) kierowanych na realizację SRWP, w tym RPS. PSME obejmie zestaw narzędzi, metod i procedur pozwalających na monitorowanie i okresową ocenę realizacji SRWP. Jego budowa jest związana m.in. z powstającym na poziomie rządowym krajowym systemem monitoringu.

PSME będzie oparty na dwóch filarach:

- a) związanym z realizacją SRWP i obejmującym działania dotyczące przede wszystkim:
 - monitorowania i oceny efektów polityki rozwoju prowadzonej przez SWP, głównie za pośrednictwem RPS,
 - monitorowania i oceny zagospodarowania przestrzennego województwa oraz realizacji polityki przestrzennej regionu na podstawie analiz rzeczywistych zmian przestrzennych;
- b) związanym z efektami innych czynników wpływających na zmiany w regionie i niebędących efektem bezpośredniego oddziaływania polityki prowadzonej przez SWP; chodzi tu głównie o:
 - monitorowanie i ocenę kluczowych zmian i trendów społeczno-gospodarczych w regionie;
 - monitorowanie i ocenę regionalnego oddziaływania głównych polityk publicznych prowadzonych z poziomu centralnego.

Za organizację i funkcjonowanie PSME odpowiedzialny będzie Koordynator Strategii. PSME będzie funkcjonował na podstawie wieloletnich i rocznych planów działania, które określą m.in. tematyczne obszary badań oraz zasoby niezbędne dla ich realizacji. *Szczegółowa koncepcja działania PSME* będzie przyjęta przez ZWP nie później niż w marcu 2013 roku.

Kluczowe dla sprawności PSME będzie utrzymanie określonych standardów na każdym jego poziomie. Podstawowym narzędziem wykorzystywanym operacyjnie w funkcjonowaniu PSME staną się cykliczne raporty z realizacji RPS sporządzane przez Kierowników RPS. Będą one zawierać jednolity zakres informacji, w tym m.in.:

- a) ocenę stopnia zaawansowania oraz efektów projektów realizowanych w ramach RPS;
- b) ocenę stopnia osiągnięcia celów RPS;
- c) wnioski dotyczące istotnych problemów napotkanych w trakcie realizacji RPS;
- d) rekomendacje w zakresie kształtu i sposobu realizacji RPS.

Na podstawie ww. raportów, a także badań ewaluacyjnych oraz raportów rzeczowo-finansowych z realizacji programów operacyjnych i innych przedsięwzięć rozwojowych przygotowywane będą *Informacje o postępach realizacji Strategii* (min. co 2 lata) oraz *Oceny realizacji Strategii* (min. co 4 lata)

2. Rola Regionalnego Forum Terytorialnego (RFT)

RFT będzie platformą kształtującą i stymulującą strategiczną debatę regionalną, m.in. dzięki wymianie informacji, wiedzy, doświadczeń i koncepcji między różnymi podmiotami publicznymi i niepublicznymi zaangażowanymi w działania na rzecz rozwoju regionu. RFT będzie współpracować ze swoimi odpowiednikami w innych regionach, a także z KFT.

RFT będzie jednym z ważniejszych ciał konsultacyjnych dla ZWP w kwestiach ukierunkowania działań rozwojowych. Jego ramowe zadania można sformułować następująco:

- a) analiza kluczowych procesów i zjawisk zachodzących w regionie, z uwzględnieniem oddziaływania polityk i strategii krajowych oraz wspólnotowych UE;
- b) analiza postępu realizacji, jak również efektów społeczno-gospodarczych i przestrzennych SRWP i RPS;
- c) formułowanie opinii i rekomendacji w zakresie prowadzenia polityki rozwoju regionu, a także polityk krajowych i wspólnotowych, m.in. w oparciu o wyniki proponowanych badań priorytetowych realizowanych w ramach wieloletnich i rocznych planów działania PSME.

ZWP określi tryb pracy i skład RFT w odrębnej uchwale.

ZAŁĄCZNIK. Przegląd obowiązujących dokumentów strategicznych

Obecnie na poziomie SWP funkcjonuje 39 strategii i programów regionalnych (Tabela 4). Zostały one uchwalone w latach 2004-2012 przez SWP (29 dokumentów) oraz ZWP (10 dokumentów). Ze względu na ich status prawny można je podzielić na dokumenty obligatoryjne, wymagane przepisami ustaw i rozporządzeń (24 dokumenty) oraz dokumenty fakultatywne, wynikające z potrzeb rozwojowych regionu (15 dokumentów).

Niezbędny jest przegląd i weryfikacja ww. dokumentów pod kątem ich zgodności z SRWP oraz przydatności dla jej realizacji. Przegląd ten będzie wykonany w roku 2013 i zaowocuje wnioskami co do niezbędnej aktualizacji lub uchylecia tych dokumentów lub też zastąpienia ich przez RPS. Uchylenie jest szczególnie zalecane, gdy w danym obszarze tematycznym przewidziany jest RPS.

Procedura realizacji przeglądu zostanie określona przez Koordynatora Strategii. Koordynator Strategii proponuje również jednolitą strukturę i zakres podstawowych wymagań dla wszystkich strategii i programów regionalnych innych niż RPS, które dalej będą funkcjonowały w regionie.

Zakłada się dążenie do stanu, w którym RPS, o ile to tylko możliwe, zastąpią związane z nimi regionalne dokumenty strategiczne i programowe. Natomiast, gdy okaże się to niemożliwe, zakłada się, że dokumenty te będą podporządkowane poszczególnym RPS. Jednocześnie nie przewiduje się tworzenia nowych (innych niż RPS) regionalnych dokumentów programowych i strategicznych chyba, że potrzeba ich powstania wynika z ustaw i rozporządzeń.

Przegląd obowiązujących dokumentów strategicznych i programowych województwa zostanie przeprowadzony przez ZS przed zakończeniem prac nad RPS.

Tabela 4. Dokumenty programowe i strategiczne funkcjonujące na poziomie SWP

Lp.	Tytuł	Data przyjęcia	Organ przyjmujący
1.	Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020	24.09.2012	SWP
2.	Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2018	25.06.2012	SWP
3.	Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia dla Województwa Pomorskiego na rok 2012	02.05.2012	ZWP
4.	Programu Współpracy Samorządu Województwa Pomorskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2012	24.10.2011	SWP
5.	Program Rozwoju Bazy Sportowej Województwa Pomorskiego na lata 2011-2014	25.07.2011	SWP
6.	Program opieki nad zabytkami województwa pomorskiego na lata 2011-2014	28.02.2011	SWP
7.	Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2015	08.11.2010	SWP
8.	Wojewódzki Program Profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na lata 2011-2015	08.11.2010	SWP
9.	Program rozwoju elektroenergetyki z uwzględnieniem źródeł odnawialnych w Województwie Pomorskim do roku 2025	31.08.2010	ZWP
10.	Program ochrony powietrza dla strefy aglomeracji trójmiejskiej	28.06.2010	SWP
11.	Program ochrony środowiska przed hałasem na lata 2010-2013 z perspektywą na lata następne dla terenów poza aglomeracjami w województwie pomorskim, położonych wzdłuż odcinków linii kolejowych, których eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne, określone wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N	31.05.2010	SWP
12.	Program ochrony środowiska przed hałasem na lata 2010-2013 z perspektywą na lata następne dla terenów poza aglomeracjami w województwie pomorskim, położonych wzdłuż odcinków dróg krajowych i ekspresowych, których eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne, określone wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N	31.05.2010	SWP
13.	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego	26.10.2009	SWP
14.	Program wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży mieszkańców województwa pomorskiego poprzez Stypendia Marszałka Województwa Pomorskiego	27.07.2009	SWP
15.	Regionalny Program Wspierania Kłastrów dla Województwa Pomorskiego na lata 2009-2015	18.06.2009	ZWP
16.	Program ochrony powietrza dla strefy kartusko-kościerskiej	25.05.2009	SWP
17.	Program ochrony powietrza dla strefy kwidzińskiego-tczewskiej	25.05.2009	SWP
18.	Program ochrony powietrza dla strefy pucko-wejherowskiej	25.05.2009	SWP
19.	Program ochrony powietrza dla strefy miasto Słupsk	25.05.2009	SWP
20.	Program rozwoju transportu w województwie pomorskim na lata 2007 – 2013	19.05.2009	ZWP
21.	Program rozwoju zintegrowanego systemu transportu w trójmiejskim obszarze metropolitalnym do roku 2013	19.05.2009	ZWP

Lp.	Tytuł	Data przyjęcia	Organ przyjmujący
22.	Program rozwoju produktów turystycznych województwa pomorskiego na lata 2008-2013	27.01.2009	ZWP
23.	Program upowszechniania znajomości przepisów ustawy o ochronie zwierząt wśród rolników województwa pomorskiego na rok 2009	20.01.2009	ZWP
24.	Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla terenu Województwa Pomorskiego	23.12.2008	ZWP
25.	Regionalna Strategia Rozwoju Transportu w Województwie Pomorskim na lata 2007-2020	29.09.2008	SWP
26.	Program małej retencji województwa pomorskiego do roku 2015	05.08.2008	ZWP
27.	Priorytety współpracy zagranicznej Województwa Pomorskiego	26.05.2008	SWP
28.	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013	02.10.2007	ZWP
29.	Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy 2011-2014	24.09.2007 30.11.2009	SWP
30.	Regionalna strategia energetyki ze szczególnym uwzględnieniem źródeł odnawialnych (RSE)	23.10.2006	SWP
31.	Program rozwoju dróg wodnych Delt Wisły i Zalewu Wiślanego - Pętla Żuławska - Międzynarodowa Droga Wodna E-70	23.10.2006	SWP
32.	Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego do roku 2013	24.07.2006	SWP
33.	Program rozwoju produktów turystycznych województwa pomorskiego	27.02.2006	SWP
34.	Program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych województwa pomorskiego na lata 2006-2013	27.02.2006	SWP
35.	Zdrowie dla Pomorza 2005-2013 - Wieloletni Program Rozwoju Systemu Zdrowia Województwa Pomorskiego	14.11.2005 27.07.2009 29.03.2010 30.05.2011	SWP
36.	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa Województwa Pomorskiego na lata 2005-2013	18.07.2005	SWP
37.	Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Pomorskiego (RIS-P)	22.12.2004	SWP
38.	Program udrażniania rzek województwa pomorskiego	14.06.2004	SWP
39.	Strategia rozwoju turystyki w województwie Pomorskim na lata 2004-2013	17.05.2004	SWP